

Wielkiego

Xięstwa

P O Z N A Ń S K I E G O.

Nakładem Drukarni Nadwornej W. Dehera i Spółki. — Redaktor: A. Wannowski.

№ 148. — We Wtorek dnia 28. Czerwca 1836.

Wiadomości krajowe.

Z Berlina, d. 26. Czerwca.

J. K. M. Xiężna Ludowika, wdowa po Xięciu Antonim Radziwile, wyjechała stąd do Cieplie.

JJ. OO. Xięstwo Wilhelmoie Radziwiłłowie wyjechali do Cieplie.

~~~~~

Wiadomości zagraniczne.

Francya.

Z Paryża, dnia 17. Czerwca.

Listy z Tulonu, z dnia 12. b. m. donoszą: Okręt liniowy „Montebello,” i korweta „La Diligente,” udały się dziś rano, po odebraniu instrukcyi od rządu, pod żagle; przeznaczone one mają być do Grecyi dla utwierdzenia rządu Króla Ottona. Mamy już okręt liniowy, fregatę, 5 brygów i 2 korwety na Wschodzie; stacya ta zatem z nowem wzmocnieniem składać się będzie z 11 okrętów, między którymi okręt jeden o trzech pokładach, okręt liniowy o 74 i fregata o 60 działach. Okręty Miasto „Marsylia” i „Nestor” przybyły tu od ujścia Tafny, skąd d. 5. wypłynęły. Wojsko, które tamże przewiozły, w liczbie 3000 ludzi, zostało w obozie z wielką radością przyjęte. Przy ich odejściu przyplnęły tam także okręty „Santi

Petri” i „Herminie” z 1500 ludźmi na pokładzie, z Francyi. Po nadejściu tych posiłków armia nad Tafną 8500 ludzi liczyć będzie. Obóz był dobrze zaopatrzony; chorych mało było i tych do Oranu przewieziono. Abdel Kader nie pokazał się od kilku dni. W Rachgunie założono wielkie magazyny i składy amunicyi.

Kuryer francuzki twierdzi, że Ministrowie Cesarza marokańskiego w tej samej chwili, w której rządowi francuzkiemu wszelkie obietnice czynili i zapewnienia dawali, zostawali w najściślejszych związkach z nieprzyjaciółmi Francyi w Afryce. Rząd marokański, powiada ten dziennik, udaje że Sułtana za prawnego zwierzchnika Algieru uważa; ale to nie należy do rzeczy. W Maju wpłynął z Konstantynopola przybywający bryg wojenny, który poprzednio otarł się o Bizerte i ukazał przed Bugią, do portu Tetuańskiego, gdzie równie jak w Tangerze nie ma Konsula francuzkiego. Okręt ten wysadził zaraz na ląd kilku urzędników sułtańskich, którzy objuczeni podarunkami, udali się do Mequinez, i przyjmowali odwiedziny nie tylko Kadych kraju tego, ale także Marabutów, uchodzących w Tetuanie za agentów Abdel-Kadera. Sam Emir otrzymał Hatyszeryf od Sułtana, i związki jego mają być bardzo obszerne. A przy tem wszystkim Francya już od pół roku nie ma

Konsula w Gibraltarze, chociaż to właśnie główny punkt, gdzie Maroko intryguje i skąd się w broń i amunicję opatruje.

Z dnia 18. Czerwca.

Na wczorajszym ostatniem posiedzeniu Izby Deputowanych postanowiono stosownie do wniosku Hr. Larochevoucauld od d. 1. Stycznia 1838 r. zamknąć wszystkie domy gier. Wszystkie gazety tutejsze obejmują obszerne rozprawy o tej uchwale Izby. Dziennik Sporów uważa, że to jeszcze pytaniem, czy skarb publiczny nie poniesie straty 5½ mil. a sama stolica uszczerbku 1,200000 na dochodach swoich, bez korzyści dla moralności i obyczajów. Inna gazeta daje do zrozumienia, że przedsiębiorcy domów gier jednak jeszcze półtora lat czasu mają, aby swoje publiczne zakłady zamienić w tajne.

Stosownie do listów z Madrytu z dnia 11. General Cordova z stolicy tej jeszcze nie wyjechał; wrzeczono czekał przybycia nowego Ministra wojny, Mendeza Vigo, dowodzącego dotąd dywizyonem w Nawarze. — Listy z Bajonne z dn. 14. donoszą, że nakazane przez Don Carlosa nowe zaciągi do wojska, w Nawarze mianowicie, trudności doznają. Za to zagęszcza się zbiegostwo w szeregach Anglo-Krystynów; ostatniemi czasy stawło się 30 Angielskich oficerów i podoficerów i wielu prostych do Hernani, chcąc wstąpić w służbę Don Carlosa. Dywizyon Krystynowski, liczący 6000 żołnierza, wyruszył skwapliwie z Witytoryi do dolnej Aragonii w celu tamowania postępów Szefa powstańców, Cabrero.

Adjutant Xięcia Orleńskiego przybył tu wczoraj w nocy pocztą. Po posłuchaniu u Króla odjechał znowu zrana z powrotem do Xiążąt. O pobutkach tej skwapliwej podróży nie mamy żadnych wiadomości.

Z powodu zbliżających się uroczystości Lipcowych przedsięwzięją tu nadzwyczajne policyjne środki. Wszystkim gospodarzom zlecono, aby imiona obcych, do domów ich zajeżdżających, podawali a w sklepach handlarzy kijni, zabrano wszystkie laski szpadowe i wszystkie ołowiem napełnione kije.

Z dnia 19 Czerwca.

U byłego zegarmistrza Naundorff, przebywającego tu od kilku tygodni, zabrano onegdaj korespondencją z wielą kupcami berlińskimi, z powodu czego wczoraj przed Sąd zapowany został. Oskarżono go, że nieprawnie przywłaszczył sobie imię i przydomki Ludwika XVII., Delfina Francji; przeto go też aresztowano.

Monitor pisze z Hiszpanii: „Wedle listów z Witytoryi z d. 11. mianowany Ministrem

wojny General Mendez Vigo dn. 10. stamtąd do Madrytu odjechał. General Cordova chciał tylko przybycia jego się doczekać, aby potem zaraz powrócić do armii. Brygadę jedną wysłano do dolnej Aragonii; potyczki jeszcze nie stoczono. General Villareal objął naczelne dowództwo nad armią Karolistów na czas nieobecności Generała Eguja, udającego się do wód. Z Madrytu piszą z dnia 10., że General Lopez Bannos mianowany General-Kapitanem Granady.“

W piśmie prywatnem z Bajonny z dnia 15. m. b. wyrażają: „Na nowinach z widowni wojny zbywa tu zupełnie; za to odbieramy pismo z Madrytu, wedle którego rząd pod względem sposobu myślenia Katalończyków w niejaki obawie; doszła go bowiem sekretna wiadomość, że Anarchiści gorliwie zajęci utworzeniem związku między 3ma prowincjami, Katalonią, Aragonią i Walencyą, w zamiarze ogłoszenia niezawisłości swojej od rządu w Madrycie. Towarzystwo, planem tym zajęte, miało z Barcellona wysłać Emissaryuszów swoich do Saragossy i Walencyi, opatrzonych obficie w pieniądze i proklamacye.“

Hiszpania.

Dzienniki francuzkie zawierają list z Madrytu z dn. 6. Czerwca, w którym wyrażono: Ścisk o pieniądze tak tu wielki, że jeżeli nie wynajdą jakiego środka do dostarczenia pieniędzy, niepodobną będzie rzecz opędzić nadal potrzeby wojska i służby rządowej. Wexle, wstawione przez wodzów armii północnej i Katalonii, tutaj odrzucono i już ich się tu do 18 milionów realów nagromadziło. Bez potrzeby trudno będzie wybrnąć z tej biedy. Cią i inne podatki nie prawie nie przynoszą. Prócz tego i to niepokoi Ministrów, że Mina odgraża wzięciem dymissyi; niema bowiem takiego, coby go w Katalonii zastąpił. Ma on być obrażony mową Isturiza z powodu stracenia matki Cabrery. Jeżeli się nie udobrucha, będzie go musiał General Manso zastąpić. — Doniesienia z prowincji zaspokajające, a jeżeli i wybory pomyślnie wypadną, PP. Isturiz i Galiano utrzymają się. — Ministrowie dawniejsi korzystają z tego czasu powszechnego bezpieczeństwa. Martinez de la Rosa zajęł się znowu swemi pracami literackimi i kończy swój dramat Aben Humeya. Toreno jeździ po Madrycie w wytwornym pojeździe, a Menáizabal chodzi po kawiarniach i miejscach przechadzek publicznych, opowiadając każdemu, co chciał zrobić z swoim programem i wotum zaufania. Wszystkoto byłoby bardzo pięknie, ale najpiękniejsze są pieniądze; wybory także jeszcze niepewne.

Portugalia.

Korrespondent lizboński gazety Morning-Chronicle donosi pod d. 10. m. b.: Głoszą, że Xiążę Ferdynand odbędzie niezadługo wielką podróż po prowincjach i także Porto i Coimbrę odwiedzi. Znajdzie on niezawodnie wszędzie dobre przyjęcie i wycieczka takowa wyda pod względem politycznym nader zbawienne owoce. Osoby, mające wielką powagę, ciągle jeszcze podają za rzecz pewną, że Królowa jest w odmiennym stanie; ale z innej, równie wiarogodnej strony, zaprzeczają tej pogłosce. Między jednym kupcem angielskim i tutejszym urzędem celnym zachodzi obecnie spór względem wprowadzania piwa; idzie bowiem o to, czy porter należy do napojów gorących lub nie. Zresztą w całej Portugalii jest obecnie tylko jeden browar i to mało znaczący; ponieważ zaś Portugalcytkowie piwo bardzo lubią, sądzę przeto, że założenie angielskiego browaru w tym kraju byłoby bardzo korzystnym przedsięwzięciem. Z powodu niedostatku zboża i wysokiej ceny tegoż w całym kraju dozwolono wyrokiem rządowym wprowadzić do Porto aż do dnia 31. Lipca 100,000 alqueirów (5000 winchesterskich kwarterów) pszenicy. Pochlebiają sobie, że sprzęt tegoroczny będzie pomyślny.

A u s t r y a.

Z Wiednia, dnia 13. Czerwca.

W Medyolanie wybuchła cholera z wielką zaciętością; podobnie szerzą się i u nas różne rodzaje dysenteryi, tak dalece iż już powstaje obawa, żeby ten straszliwy pomór i w tej stolicy powtórnie się nie zjawił.

T u r c y a.

Z Konstantynopola, d. 1. Czerwca.

(Gaz. powsz.) — Wczoraj znowu goniec angielski wyjechał do Londynu; wiezie zapewne udzielenia Lorda Ponsonby względem znajomej przykrój sprawy z Portą, Posel nie ustępuje; lubo Porta urzędników niższych mu chce dostawić i Kadego w Scutari z urzędu złożyć, obstaje on ciągle przy ukaraniu Reis Efendego. Wszystkie usiłowania pojednania czynione przez Reprezentantów dworów wielkich, rozbiły się o skalę nieugiętej woli Posła angielskiego. Porta, będąc w nadzwyczajnym kłopotcie, zleciła była Seraskierowi, Chosrew Baszy, aby z Lordem Ponsonby traktować zaczął i wyjąwszy warunek oddalenia Reis Efendego na wszystko przystał. Wszakże usiłowania te na niczem się skończyły; Lord oświadczył, że jeśli rząd jego do ofiarowanej satysfakcyi się przychyli, on naturalnie na wszystko się zgodzi; musiałby jednak powątpiewanie swoje w tej mierze wynurzyć, kiedy znieważenie Anglika arógiej kary wymaga. Taki jest

stan rzeczy w obecnej chwili i obawiać się wypada, żeby Lord Ponsonby stolicy tej wkrótce nie opuścił.

~~~~~

Rozmaite wiadomości.

Od czasu jak potrafiiono zastosować siłę pary wodnej do mechaniki, napróżno szukano sposobu pewnego w każdym razie ustrzeżenia się od przypadków. Doświadczenie pokazało że klapy bezpieczeństwa, i tafle z metalu topiącego się w wielkim stopniu gorąca, mogą w pewnych razach niebyć dostatecznemi, gdyż postrzeżono że rozsadzanie machin parowych pochodzi nietyłe od zbytku pary, ile od niedostatku wody w kottach, jakowej niedogodności zapobiedz dotąd nieumiano. Kolarz jeden z Neufchatel, nazwiskiem Mikołaj Bohn, znalazł teraz skuteczny na to środek. Robiąc kocioł parowy jednej z okolicznych fabryk wpadł na myśl wprowadzenia do niego rodzaju pływaka, który się unosi na powierzchni masy wody, jaką kocioł zawierać dla regularnego działania powinien. Jak skoro wody ma zabraknąć, pływak ten zniżając się otwiera małą klapę i wypuszcza parę, która, wypadając przez umyślnie przyrządzoną rurkę, wydaje świst tak mocny iż się daje słyszeć w całym budynku i ostrzega wczas ludzi o potrzebie napełnienia kotła. Ten ostrzegacz wkrótce zapewne upowszechni się i mechanik jaki we Francyi lub Anglii nie omieszka wziąć nań od Rządu wyłączny przywilej.

W gazecie angielskiej Sun, czytamy: Dzienniki z Kantonu, pod d. 12. Stycznia, donoszą że rząd Chiński zakazał wszelkiej komunikacyi między Lintin, Makao i Whempoa za pomocą statków parowych. Jest to wielka przykrość dla angiłów bawiących w Kantonie i Whempoa. Wiadomo że żonom i dzieciom kupców angielskich pozwolono mieszkać tylko w Makao, jednym więc z najprzyjemniejszych użytków machin parowych, była łatwość z jaką ci kupcy mogli często nawiedzać swoje rodziny. Ale rząd Państwa Niebieskiego całkiem odrzuca okręty dymiące, nazywając je nieprzyzwoitemi, i baterye nadbrzeżne mają rozkaz strzelania do nich, ze wszystkich dział. Próżne były usiłowania ażeby przekonać władze o użyteczności i niewinności tej żeglugi. Statek parowy Ogród powążył się 1. Stycznia mimo tego zakazu podejść z Lintin pod Whempoa, ale był przywitany wystrzałami baterij z obu stron rzeki Bogue i zmuszony do odwrotu.

Jedną z wybornych przyczyn które ludność angielska daje dla corychlejszego dokonania

projektu drogi żelaznej z Londynu do Glasgow, a z tamąd do Preston, jest ta: droga przechodzić będzie przez Greatna Green. *) Tym sposobem można będzie uwieźć sobie kochankę z Londynu rano, wziąć z nią ślub w uprzywilejowanej kuźni i wrócić na wieczor do stolicy. Rodzice, ledwo będą mieli czas spostrzedz nieobecność córki, kiedy ta już mężatką zostanie. Niemała też jest korzyścią i to, że na drodze żelaznej pojazdy z tyłu jadące nigdy nie mogą dognać tych co je choćby o minutę poprzedziły. Ojcowie i opiekunowie próżnoby rozrzucali złoto: maszyny parowe są głuche na podobne pokusy, i kochankowie bezpiecznie będą mogli dążyć do celu swych życzeń.

Hrabia Berkeley Craven, dobrze znany w najwyższym Londyńskim towarzystwie, 21. Maja zastrzelił się w skutku przegrania 30,000 funtów szterl. w rozmaitych zakładach, podczas wyścigów konnych w Epson. Śmierć tej ofiary zakładów wielkie uczyniła w Londynie wrazenie.

*) Uprzywilejowane miejsce do brania tajemnych ślubów.

Po przerobieniu dawnego klasztoru Benedyktynki na dom szkolny, pozostały następujące przedmioty na sprzedaż:

- 1) trzy figury z kamienia ciosanego, mianowicie:
 - a) Matki boskiej z dziecięciem Jezusem, 7 stóp wysoka,
 - b) Chrystusa błogosławiącego, 7 stóp wysoka,
 - c) Matki boskiej z dziecięciem Jezus, trzy stopy wysoka;
- 2) ozdoby z kamienia piaskowego nad drzwiami umieszczone, mianowicie: trzy figury z kamienia ciosanego, trzy stopy wysokie, Matka boska z dziecięciem, Św. Jadwiga, oraz figura innej Święty i dwóch aniołów. Nakoniec:
- 3) krzyż z dachu kościoła (miedziany);
- 4) krzyż z dachu kościoła (żelazny);
- 5) kamienie piaskowe rozmaitej wielkości, i
- 6) około 30 żelaznych krat od okien.

Chcący nabyć te przedmioty oglądać je mogą na miejscu; sprzedane zostaną według cen taksy. Kupiec Bielefeld, nasz współczłonek, trudnić się będzie sprzedażą.

Poznań, dnia 25. Czerwca 1836.

Dozór szkoły Ludwika.

Handlu K. F. Gumprechta nie będziemy nadal utrzymywać, ale takowy zaraz po Sw. Janie odstąpimy Panu Anderschowi, który nim obecnie zawiaduje. Wzywamy przeto wszystkich dłużników wspomnionego handlu, aby

na Sw. Jan bieżącego roku należności tego handlu do rąk Pana Fryderyka Bielefelda, lub też do rąk Pana Anderscha złożyli, w przeciwnym bowiem razie zniewoleni będziemy powierzyć ściąganie długów wspomnianych je-dnemu z tutejszych prawników.

Sukcesorowie K. F. Gumprechta.

OBWIESZCZENIE.

Z przyczyny zmiany dzierżawy w wsi Długich pod Wschową drogą prywatnej licytacji najwięcej dającemu dnia 1. Lipca r. b. przedawane będą przeszło 60 sztuk bydła pięknej szlaskiej rassy.

Handel przedmiotów sztuki W. Kalkowskiego przy Wodnej ulicy Nr. 185. poleca swój zbiór obrazów olejnych, miedziorytów, odcisków kamiennych, monet, medalów, minerałów, materiałów rysunkowych i malarskich, maskę Napoleona Dra Automarchi i innych tym podobnych rzeczy.

× × ×

Prawdziwe skrzypce kremonezkie Amatego z r. 1683. i także skrzypce Antoniego Straduariego z r. 1693. znajdują się do przedania w handlu płodów sztuki W. Kalkowskiego przy Wodnej ulicy Nr. 185.

Gdy zamyślam handel towarów modnych poprzedzać, przeto oświadczam uniżenie, że kapelusze, czepki, prawdziwe blondyny, kwiaty, pióra, chustki, azale, tule, Jaconett-hafty, chustki batystowe, jedwabne i inne, rękawiczki, kapowe i gazowe suknie, nawet pod cenach wkupnych przedawać będę.

R. H a u f f, Szeroka ulica Nr. 111.

Sprowadziwszy wprost z Holandyi prawdziwą holenderską tabakę, jestem w stanie najlepsze gatunki tej tabaki sprzedawać po jak najumiarkowańszych cenach i zwracam szczególniej uwagę Publiczności na tabakę Neasing zwaną, w najprzedniejszym gatunku.

Poznań, dnia 24. Czerwca 1836.

J. M. Friedlaender,
przy Szerokiej ulicy Nr. 122.

Wyciąg z Berlińskiego kursu papierów i pieniędzy.

Dnia 25. Czerwca 1836.	Papierami	Gotowizną
Oblig. długu państwa	102 $\frac{1}{2}$	104 $\frac{1}{2}$
Oblig. bankowe aż do włącznie lit. H.	—	—
Zachodnio-Pruskie listy zastawne	103 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$
Listy zastawne W. Xięstwa Poznańskiego	—	104 $\frac{1}{2}$
Wschodnio-Pruskie	102 $\frac{1}{2}$	102 $\frac{1}{2}$
Szlaskie	—	105 $\frac{1}{2}$